

Willis

Управление на риска

МОДЕЛИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНИ КАТАСТРОФИЧНИ ПУЛОВЕ

● Семинар на презастрахователния брокер Willis Re

(Продължение от бр. 10)

В началото на април т.г. презастрахователният брокер Willis Re организира в столичния хотел „Радисън“ семинар за свои български клиенти, партньори и журналисти, посветен на актуалната и почти непрекъснато коментирана у нас през последните години тема (включително много подробно и професионално и във в. „Застраховател прес“) за катастрофичните рискове и тяхното управление, както и за необходимостта от създаването на катастрофичен застрахователен пул в България.

Освен по тези въпроси, двама от лекторите (Йохан Мийк, ръководител на звеното за управление на корпоративния риск в Willis Re, и Мартин

Фол, дивизионен директор във FINEX International) разгледаха съответно проблемите на риск мениджмънта в застрахователното предприятие (новата парадигма за застрахователния бизнес) и финансовите рискове.

По основната тема на семинара - „Управление на катастрофичния риск“ - говорители бяха д-р Лучиан Чирою, дивизионен директор в Willis Re и експерт по катастрофично моделиране, Рашмин Гунасекара („Застраховане на рискове от наводнения в България“), Матю Туили („Моделиране на национални катастрофични пулове“) и Гай Хъдзън („Застрахователен капацитет на пазара по отношение на катастрофичните рискове“).

В предишни броеве публикувахме презентациите на анализатора в Willis Re Йохан Мийк (разгледал практичешките въпроси на управлението на риска в предприятията в контекста на промените в законодателството и нормативната уредба), на Лучиан Чирою (той разгледа въпросите за експозицията на катастрофичния риск и как най-добре да се защитим), Рашмин Гунасекара (той се спира на риска от наводнения и моделирането му. Този риск става все по-голям поради повишената урбанизация и експозиция, както и заради увеличаването на застрахователното проникване. Г-н Гунасекара дефинира риска наводнение и представи капацитета и способностите на Willis за това какви модели могат да бъдат разработени. Макар на този риск да се гледа като на по-малък, той се случва все по-често във връзка с климатичните промени и съответно засяга все повече хора, а натрупващите се щети стават все по-големи; това особено много важи за страни като България) и част от презентацията на Матю Туили, която продължаваме в настоящия брой.

По-нататък в лекцията си г-н Туили подчерта, че Willis Re има огромен опит в областта на създаване на катастрофични пулове. В самото начало, в процеса на вземането на първите решения, ние можем да ви помогнем, задавайки въпроса: „Искате ли пул, добра идея ли е за вас да имате пул, може ли човек да се застрахова срещу неподлежащи на застраховане рискове?“ След това идва ред на проучването на реализуемостта на този пул. От Willis Re можем наистина много добре, дори и академично подплатено, да ви помогнем. Работили сме вече в Турция и Алжир и всички последващи пулове бяха заложи на реализуемостта им, което бе подплатено с много научни съображения.

Ако една държава реши да изгради катастрофичен пул и се приеме, че той е реализуем, следващата стъпка е ясна: той трябва да бъде създаден. Ние помогнахме напоследък на Турция, Алжир и Тайван да създадат свои пулове. Важно за просъществуването на такъв пул е да бъдат успешни първите години от изграждането му. Залог за това може да бъде самият старт, изтъкна лекторът.

Следващата стъпка е текущото съществуване и експлоатация на този пул. Ние можем да се похвалим, че сме флаг-

маните като брокери на различни пулове, имаме и консорциум от такива брокери, така че притежаваме подходящ опит и в тази област.

В заключение ще кажа, че Willis Re прави модели - финансови и катастрофични. Много успешен бе опитът ни да подпомогнем норвежкия катастрофичен модел, Флоридския ураганен пул, турския катастрофичен пул и т. н. Това са наистина сложни неща, самата материя за моделиране на бедствията е много сложна.

Бих представил четири вида катастрофични пулове в различни точки на света, за да ви запозная с някои от основните критерии. Първите два са в Алжир и Франция. Френският пул е създаден през 80-те години на миналия век, а алжирският - само преди няколко години, като той възприе френския пример. Става дума за застраховането на много и различни по обхват бедствия. Френският пул е създаден без конкретен списък от бедствия. Там решиха да бъде застраховано всичко. В момента, в който се обяви бедствено положение, влиза в сила защитата от страна на фонда. По този начин много гъвкаво французите можаха да се справят с каквито и да било по характер ситуации. По отношение на нивото на задължителност и доколко хората трябва да участват в пула, и в двете страни става въпрос за доброволен фонд. Не е задължително да си купите такава застраховка, щом не искате, но почти всички застрахователни фирми се опитват да се възползват от катастрофичния пул, ако съществуват някакви катастрофични рискове. Тарифите на пуловете са много конкурентни и много често включват в предложенията си оферта за застрахователно покритие на жилища, индустриални и търговски площи или обекти и т. н. Както изтъкнах вече, едно от предимствата на катастрофичния пул е, че намалява до голяма степен отговорността на държавата. И в двата пула, за които говоря, имаме неограничена гаранция.

В норвежкия пул държавата не участва изобщо. Тя не носи никакви отговорности за загубите на пула. Ако той се провали, държавата няма да помага. Щетите, които се покри-

ват от норвежкия катастрофичен пул, са предимно за наводнения и свлачища. В Норвегия включването в пула е задължително, когато хората си купят застраховка срещу пожар. Много интересен елемент на норвежкия пул е, че той работи на базата на загубите, а не на премията, т. е. застрахователите прибират всички премии и ги държат при себе си. Инвестира ги сами, а не „изсипват“ премията в някакъв държавен фонд. Ако има щети, застрахователите се събират и решават кой каква част от тях ще поеме; а ако няма загуби, държат средствата като резервен фонд в своите сметки.

Последният ми пример е за тайванския катастрофичен пул. И там е като в Норвегия: в момента, в който си купите застраховка срещу пожар, си купувате и защита от фонда, като в него е включен рискът земетресение; той е основният риск. Фондът в Тайван покрива само жилищни сгради - това е неговото съдържание. В някои случаи държавата поема част от застрахователната гаранция.

Мащабни катастрофични схеми функционират от много години в азиатски страни като Япония, Малайзия и Нова Зеландия, в европейски държави като Франция, Норвегия, Испания и Швейцария; съществуват и да участват в пула, и в двете страни става въпрос за доброволен фонд. Не е задължително да си купите такава застраховка, щом не искате, но почти всички застрахователни фирми се опитват да се възползват от катастрофичния пул, ако съществуват някакви катастрофични рискове. Тарифите на пуловете са много конкурентни и много често включват в предложенията си оферта за застрахователно покритие на жилища, индустриални и търговски площи или обекти и т. н. Както изтъкнах вече, едно от предимствата на катастрофичния пул е, че намалява до голяма степен отговорността на държавата. И в двата пула, за които говоря, имаме неограничена гаранция.

в САЩ. Има също и няколко новосъздадени или все още конструиращи се пулове. Едни от най-новите катастрофични пулове са създадени в Алжир (учреден след земетресението от 2003 г., пулт осигурява жилищно и индустриално/търговско покритие); в Мексико (създаден през 1996 г. и покриващ природни бедствия и последващо разчистване на развалините); в Мароко законодателните норми са пред приемане и се очаква пулт скоро да влезе в действие; в Румъния законът ще бъде приет през 2008 г., а пулт ще покрива щети от земетресения и наводнения; в Турция пулт е създаден през 2000 г., спечелил е много награди и е станал модел за повечето пулове, по които се работи напоследък.

Има различни варианти по въпроса за пуловете. Два от най-важните се отнасят до степента на задължителност на

застраховката и до отношението на държавата със схемата. Тези два проблема имат не само най-голям ефект върху големината и жизнеността на пула, но са и най-чувствителните, особено от политическа гледна точка.

Ако схемата не е задължителна, тогава има риск тя да привлече само граждани, които най-много се нуждаят от застрахователна защита, което от своя страна я оскъпява и създава омагьосан кръг на антиселекция. Когато схемата е задължителна, тогава (въпреки че тя има предимствата да бъде същинско застраховане, доколкото разпределя риска по-равномерно между държателите на полици) на нея нерядко се гледа като на налог, което може да стане политически проблематично. Подобен е случаят, когато държавата подкрепи схемата с неограничена гаранция - тогава правителството не би свалило изцяло от себе си товара да бъде застраховател от последна инстанция. Дори в случай, че рискът може да бъде приватизиран до известна степен, държавата пак може да се наложи да плаща и за щетите над тази граница, и за незастрахованите.

От друга страна, ако схемата не бъде подкрепена от държавата, тя (схемата) евентуално би банкрутирала при голямо катастрофично събитие; тогава правителството ще се изправи пред непредвидена в бюджета отговорност да се погрижи за нуждаещите се държателите на полици, които вече ще са открили, че платените от тях премии не им осигуряват достатъчна или дори никаква защита.

Ако схемата е слабо гарантирана в началото, тя би имала огромна експозиция при стартирането си, но твърде малко средства за покриване на задълженията. Това прави формалната, поне частична, държавна подкрепа още по-критично необходимостта. За съжаление такава ситуация е много често наблюдавана при новите схеми, тъй като те обикновено се създават веднага след разраждане на бедствие, когато съществуват най-голям обществен интерес и желание, но и когато правителствата са най-малко способни да осигурят достатъчно финансиране.

Г-н Туили изброи някои видове значими по-отдавнашни и наскоро създадени катастрофични пулове: ACIP - Algerian Catastrophe Insurance Pool (Алжир), CCR - Caisse Centrale de Reassurance (Франция), CCS - Consorcio de compensacion de

Seguros (Испания), CEA - California Earthquake Authority (САЩ), Elemental - Elementarskadepool (Швейцария), EQC - Earthquake Commission (Нова Зеландия), FHCF - Florida Hurricane Catastrophe Fund (САЩ), JER - Japan Earthquake Reinsurance Co (Япония), AIPARK - PT. Asuransi MAIPARK (Индонезия), Naturskade - Norsk Naturskedepool (Норвегия), RCIS - Romanian Catastrophe Insurance Scheme (Румъния), SCR - Societe Centrale de Reassurance (Мароко), TCIP - Turkish Catastrophe Insurance Pool (Турция), TREIF - Taiwan Residential Earthquake Insurance Fund (Тайван).

Има и други важни различия в правителствените катастрофични схеми, макар да е спорно дали тези различия са толкова значими, колкото различията между горепосочените два основни варианта. Накратко: някои купуват презастраховане, за да приватизират риска (ACIP в Алжир), други - не (CCR във Франция); някои осигуряват покритие за обикновени застрахователни събития (TREIF в Тайван), други покриват рискове, за които пазарът не предлага покритие (TRIA/TREIA в САЩ); някои се управляват от частни компании (TCIP), други - от самата държава (JER в Япония); някои не са гарантирани от държавата по никакъв начин (MAIPARK в Индонезия), други са изцяло на собствена издръжка (CCR във Франция).

Всички тези различни характеристики зависят от първоначалните намерения при създаването на схемата и могат да бъдат променени при необходимост с течение на времето. Така например новозеландската EQC първоначално е покривала щети от земетресение и от военни действия, но после е била променена, като покритието на разрушения от военни действия е отпаднало, а защитата е разширена и върху щетите от други природни бедствия.

В страни като Албания, Азербайджан, България, Грузия, Гърция, Индия, Иран и Пакистан катастрофичните пулове са процес на създаване или планиране.

Лекторът заключи на основата на карта, извадена от онлайн услугите на Munich Re's за природни бедствия (NATHAN), че списъкът на пуловете в процес на създаване почти съвпада със страните, изложени на значителен сеизмичен риск и на риск от урагани.

(Следва)
СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ